

Nr 27.

Av herr **Jacobsson m. fl.**, *angående utredning om och åtgärder mot de s. k. enhetsprisaffärerna.*

Den ekonomiska kris, under vars verkningar det svenska näringslivet alltjämt lider, har med styrka drabbat även den enskilda detaljhandeln. Omsättningen har sålunda väsentligen minskat, och priserna i många fall pressats så hårt, att den enskilde handlandens vinst helt utplånats. Svårigheterna ha ökats genom den synnerligen livliga, fullständigt okontrollerade företagsbildningen inom minuthandeln. Denna obegränsade nyetablering har bidragit till att inom detaljhandlarkåren skapa olidliga konkurrensförhållanden, som skadat icke blott detaljhandlarna själva utan även konsumenterna. Allmänheten och näringsidkarna ha nämligen ett gemensamt intresse av en rationellt organiserad varuförmedling.

För att åstadkomma någon rättelse i rådande missförhållanden har man från köpmannahåll tidigare hemställt, att för rätten att driva butikshandel skulle uppställas fordran på minst 2 års praktik i yrket och kunighet i bokföring. Dessa framställningar ha emellertid avslagits.

Om man undantager det obetydliga statsanslag av 5,700 kronor, som detaljhandelns rikssammanslutning, Sveriges Köpmannaförbund, åtnjuter för sin yrkesundervisning, ha statsmakterna ej givit något direkt stöd åt den enskilda detaljhandeln. Indirekt har denna emellertid dragit fördel av de stödåtgärder, statsmakterna vidtagit till fromma för jordbruk och industri. Köpmännen ha i övrigt varit hänvisade till sig själva. Det är också känt, att deras organisationer och sammanslutningar bedriva ett oavslutligt, energiskt arbete till detaljhandlarkårens bästa och till varudistributionens förbättrande. Genom förhandlingar med fabrikanter och grossistorganisationer har man sålunda med växlande framgång sökt bringa reda i åtskilliga yrkesfrågor. I syfte att öka yrkesutövarnas enskilda skicklighet bedriver Sveriges Köpmannaförbund en intensiv verksamhet för yrkesutbildning. Under senaste arbetsåret anordnades sålunda 28 kurser av olika slag och i skilda delar av landet. För att höja butikskulturen har Köpmannaförbundet även inrättat ett eget arkitektkontor, som står medlemmarna till tjänst med förslag till butiksinredningar m. m.

Detaljhandeln har sålunda huvudsakligen med egna krafter sökt hjälpa sig genom svårigheterna. Från köpmannahåll har heller aldrig ifrågasatts, att statsmakterna skulle lämna några direkta subventioner. Emellertid utgör detaljhandeln en så viktig gren av vårt lands näringsliv och ett så stort antal medborgare äro direkt eller indirekt ekonomiskt beroende av densamma, att det synes väl motiverat, att statsmakterna ägna

dess problem ökat intresse. Om den enskilda detaljhandeln tillfogas allvarligare skada drabba verkningarna härav även andra samhällsklasser och i sista hand samhället självt.

Till alla andra svårigheter, som rest sig i den enskilda reguljära handeldns väg, har på senare tid kommit ytterligare en, där vi anse, att ett ingripande från statsmakternas sida är motiverat. I vårt land har nämligen efter utländskt mönster införts en ny form av varudistribution genom inrättande av s. k. enhetsprisaffärer, d. v. s. affärer i vilka varor försäljas till ett eller flera bestämda prislägen. Denna från utlandet importerade affärsform representeras f. n. i Sverige dels av de s. k. Epa-basarerna dels av Tempo-affärerna. Bakom dessa båda företag stå stor-kapitalistiska intressen, vilka, åtminstone vad Epa-basarerna beträffar, torde ha internationella förgreningar.

Av flera skäl måste man ställa sig betänksam mot de principer, som ligga till grund för denna form av varudistribution. Inledningsvis omnämndes, hurusom detaljhandlarna svårt lida av ett pristryck, som stundom blivit så starkt, att rörelsen blir direkt förlustbringande. Till denna orimliga nedpressning av priserna bidrager väsentligen enhetsprisaffärernas inköpsmetoder. I samma mån som enhetsprisaffärerna bli flera till antalet, torde, såsom erfarenheten från utlandet visar, trycket bli än kraftigare och dess verkningar än ödesdigrare för den enskilda handeln.

Enhetsprisaffärerna föra som bekant inga genomgående sorteringar. De inskränka sig till att tillhandahålla blott vissa varor, vilka av en eller annan anledning visa sig särskilt begärliga. Genom att man sålunda koncentrerar sina inköp på ett fåtal storlekar och kvaliteter av artiklar, uppnår man ett fördelaktigare inköpspris än den vanliga detaljhandlaren, som måste vara sorterad och följaktligen får fördela sina inköp på ett väsentligt större antal storlekar och kvaliteter. Att märka är emellertid, att förutsättningen för enhetsprisaffärernas existens är, att de enskilda detaljhandlarna tillhandahålla allmänheten den nödvändiga sorteringen. Man kan sålunda påstå, att de kapitalstarka enhetsprisaffärerna parasitera på den ekonomiskt väsentligen svagare enskilda detaljhandeln. På grund av att enhetsprisaffärerna blott inköpa och försälja särskilt begärliga varor uppnå de en snabb omsättning och behöva sålunda icke räkna med samma lagerkostnader som den enskilde köpmannen. Ej heller behöva enhetsprisaffärerna kalkylera med samma förluster för nedskrivning eller avskrivning av varulager, som förlorat i värde. Enhetsprisaffärernas lönekostnader bli även relativt lägre än detaljhandlarnas. Varje biträde hinner nämligen verkställa ett större antal försäljningar — det urval, som erbjudes allmänheten är ju begränsat — och man kan sålunda nedbringa antalet anställda till ett minimum. Några större krav på biträdenas kompetens behöva ej heller uppställas. Större kännedom om de salubjudna varorna erfordras icke. Epa-basarerna ställa sålunda icke till allmänhetens förfogande någon större grad av kundtjänst.

Enhetsprisaffärernas försäljningsmetoder medföra att de uppgöra sina kalkyler på ett annat sätt än detaljhandlarna. En detaljist kommer fram till försäljningspriset genom att till inköpspriset lägga en viss summa, som skall täcka hans omkostnader och eventuellt — i bästa fall — lämna företagarevinst. Enhetsprisaffärerna däremot gå den motsatta vägen. De utgå ifrån ett visst bestämt försäljningspris exempelvis 1 krona och meddelar sin leverantör, att han har att leverera varan till ett pris av exempelvis 75 öre. En sådan inköpsmetod kan uppenbarligen medföra, att fabrikanter för att kunna fullgöra leveransen till det låga priset, något som naturligtvis i dessa tider kan vara frestande nog, företager lönereduktioner eller försämrar varans kvalitet. För att kunna konkurrera följa andra fabrikanter efter, och resultatet kan bli en allmän tendens till lönereduktioner och en kvalitetsförsämring.

Anledning finnes även förmoda, att Epa-leveranserna för många fabrikanter framstå såsom ett extraordinärt tillskott, som icke anses böra belastas av vissa för leverantörerna gällande stående kostnader. Dessa få då täckas genom leveranser till den reguljära detaljhandeln, som alltid även därigenom kommer i ett försämrat konkurrensläge. Erfarenheterna från utlandet peka i den riktningen, att Epas arbetsmetoder äro ägnade att draga ned kvaliteten, och utvecklingen i Sverige synes följa samma väg. För den svenska industrien och för det svenska hantverket liksom för den svenska arbetaren vore en sådan utveckling synnerligen olycklig. Svensk industri och svenskt hantverk äro inriktade på tillverkning av kvalitetsvaror, vilket möjliggöres bland annat genom de svenska arbetarnas allmänt erkända yrkesskicklighet. Genom tillverkning av kvalitetsvaror har den svenska industrien förblivit konkurrensduglig, samtidigt som arbetarnas levnadsstandard kunnat upprätthållas. För industri, hantverk och i dessa näringar sysselsatta liksom för den stora allmänheten föreligger i själva verket ett gemensamt intresse att hindra sådana affärsmetoder från att vinna insteg i vårt land, vilka medföra en kvalitetsförsämring och sålunda äro ägnade att leda det svenska näringslivet bort från de sunda principer, som det hittills i regel tillämpat, och att skapa en efterfrågan på dåliga varor, som med ofta nog större framgång tillverkas av utländska industrier.

Offentligen har vid skilda tillfällen påtalats, hurusom de svenska Epa-butikerna saluföra mindervärdiga varor av utländsk eller inhemsk tillverkning. I andra kammaren relaterades exempelvis föregående år under en debatt angående förslag om tull på liljekonvaljerötter ett typiskt fall beträffande Epas import av mindervärdiga varor. Herr Magnusson i Skövde, själv trädgårdsmästare, anförde följande, som talar för sig självt:

»Jag tror inte, herr talman, att jag gör mig skyldig till något missbruk av min ställning i denna talarstol, om jag omnämner detta förhållande (alltså Epa-importen). Jag gick i dag på morgonen in i en Epa-affär här

i Stockholm. Där köpte jag för 25 öre per bunt om sexton stycken liljekonvaljerötter, 3 buntar sådana, som utbjudas där och ligga i den öppna butiken, på öppen disk. Det finns knappast en planta, som är så ömtålig för torka och luft som liljekonvaljer. Jag kan i förbigående nämna, att alla växters rottdelar äro, mer eller mindre, i regel mycket ömtåliga för luft och torka. Här prackar man på en okunnig allmänhet denna vara för 25 öre per bunt. Av vad jag för 75 öre här tillhandlat mig, finns inte något, som har ett spår av värde mer än denna papperspåse. Dessa konvaljer ha från början icke fått några blommor. Om de såldes, innan de fått förtorka, skulle de ju ha något värde, därför att man finge ett par blad, sedan man planterat dem, men ingen trädgårdsmästare i världen kan nu väcka denna vara till liv. Här har jag en pionrot, likaledes tillhandlad för 25 öre, liggande på öppen disk. Ingen trädgårdsmästare i världen kan heller väcka den pionroten till nytt liv. Det går mycket väl att köpa en sådan här svag vara utan sortnamn från Holland till ungefär 10 kronor per 100 eller 10 öre per styck. De gå tullfria. Det är från början svag vara, inga stora stadiga stånd, sådana som vi trädgårdsmästare sälja, och man kan således förtjäna mycket bra på försäljningen.»

I flera länder har man ansett det vara ett samhällsintresse att hindra eller begränsa de sociala skadeverkningar, som enhetsprisaffärerna åstadkomma.

Vi vilja först erinra om att gällande näringslag i såväl *Danmark* som *Norge* lägger hinder i vägen för mångfilialföretagen, varigenom givetvis svårigheter uppstå att grunda ett större antal Epa-affärer. Deras verksamhet är ju beroende av en utveckling hän mot ett större antal försäljningsställen.

Det första land, som vidtog direkta åtgärder riktade mot enhetsprisaffärerna, var *Tyskland*. Redan under den Brüningska regeringens tid utfärdades sålunda en förordning av den 9 mars 1932, där man förbjöd inrättande av enhetsprisaffärer i stad med mindre än 100,000 invånare. Detta förbud, som skulle gälla till den 1 april 1934, utvidgades genom en förordning av den 23 december 1932 till att omfatta samtliga orter utan hänsynstagande till invånareantalet. Samtidigt förbjöds utvidgningar av redan bestående enhetsprisaffärer. Genom lagen till skydd för den enskilda handeln av den 12 maj 1933 blev förbudet gällande tills vidare utan någon tidsbegränsning.

I *Österrike* förbjöds genom en förordning av den 12 maj 1933 öppnandet av nya enhetsprisaffärer, medan de redan existerande icke finge utvidgas. Denna förordning gäller till den 1 januari 1936.

I *Schweiz* har genom beslut av parlamentet den 14 oktober 1933 förbud utfärdats mot öppnande av nya enhetsprisaffärer. Några utvidgningar av redan bestående enhetsprisaffärer få ej företagas. Förbudet gäller till utgången av år 1935.

I såväl Schweiz som Tyskland ha i detta sammanhang vissa förordningar riktade mot varuhusen och mångfilialföretagen utfärdats.

De åberopade utländska lagarna och förordningarna ingå i översättning som bilagor till denna motion.

För Sveriges vidkommande torde de åtgärder, som utomlands vidtagits mot enhetsprisaffärer, även så tillvida böra uppmärksammas, som man kan befara, att de utländska enhetsprisaffärernas leverantörer nu söka vinna ökad avsättning för sina Epa-varor till de svenska enhetsprisaffärerna. Skadeverkningarna för den svenska industrien och däri sysselsatta företag och arbetare kunna därför bli än större.

Under hänvisning till vad ovan anförts, vilja vi som vår mening uttala, att statsmakterna efter verkställd utredning skyndsamt böra vidtaga sådana åtgärder, som äro ägnade att begränsa eller om möjligt helt avlägsna enhetsprisaffärernas skadeverkningar. Detta skulle i första hand gagna detaljhandeln. Det ligger emellertid ej blott i detaljhandeln eget intresse, att den beredes tillfälle att utöva sin näring under någorlunda drägliga förhållanden. I den svenska medelklassen utgör detaljhandelskåren ett mäktigt inslag. Det torde vara ett samhällsintresse av första ordningen, att medelklassens frihet och ekonomiska självständighet bevaras. Att ett utvidgat system av enhetsprisaffärer skulle utgöra ett allvarligt hot mot denna ekonomiska självständighet är ostridigt. Genom enhetsprisaffärerna införes i handeln storkapitalistiska intressen, som säkerligen kunna ha samhällsnyttigare arbetsfält.

Under hänvisning till det anförda föreslå vi, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning angående de förhållanden, som uppstått genom denna nya företagsform.

Vi hemställa sålunda

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en skyndsam utredning måtte företagas angående de s. k. enhetsprisaffärernas ekonomiska och sociala inverkan på näringslivet samt angående åtgärder mot desamma.

Stockholm den 15 januari 1934.

C. Gösta Jacobsson.

Alf Meyerhöffer.

John Gustafsson
i Välsnäs.

T. G. v. Seth.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.

Bilaga 1.

Översättning ur tyska »Reichsgesetzblatt» av den 10 mars 1932. Riks-
presidentens förordning till näringslivets skydd.

Del III. Enhetsprisaffärer.

§ 1.

Försäljningsställen, där varor av flera ej sammanhöriga varuslag saluföras uteslutande eller till övervägande del i ett eller flera fixerade standardprislägen (enhetsprisaffärer), få under tiden till 1 april 1934 ej upprättas i städer med mindre än 100,000 innevånare. De högsta delstatsmyndigheterna eller av dylik myndighet förordnad centralmyndighet i delstaten må i enstaka fall medgiva undantag så vida särskilda lokala förhållanden motivera detta.

§ 2.

Detaljhandelsföretag får i sin firma, på affärsskyltar, å anslag inom eller utom försäljningslokalerna, på affärspapper, i reklamskrifter och affärskungörelser använda beteckningen »enhetsprisaffär» eller liknande beteckning, även i förkortad form, endast om inom företagets försäljningsställen eller delar därav varor uteslutande saluföras i fixerade prislägen, kungjorda enligt första stycket i § 3.

§ 3.

Detaljhandelsföretag, som använder beteckningen »enhetsprisaffär» eller liknande beteckning, även i förkortad form, skall inom varje försäljningslokal och vid varje ingång medelst tydligt anslag tillkännagiva samtliga enhetspriser och får salubjuda och sälja varor endast till dessa priser.

Säljas eller salubjudas inom enhetsprisaffärer varor efter andra än enligt handelskutym brukliga enheter för antal, mått eller vikt, skall på varan eller dess förpackning förutom priset för den saluförda mängden även angivas priset för en enligt handelskutym bruklig enhet för antal, mått eller vikt av denna vara. Priserna få ej åsättas medelst skrift, som är större eller mera iögonenfallande än uppgiften om antal, mått och vikt.

§ 4.

Föreskriften i § 1 tillämpas ej, så vida vid ikraftträdandet av föreskrifterna i denna del av förordningen förberedelser redan träffats (iordningställande av försäljningslokaler medelst tomtköp eller butikshyra, anställningskontrakt, leveransavtal eller dylikt) och affären upprättats före den 1 maj 1932.

§ 5.

Den, som med berätt mod eller genom vårdslöshet bryter mot någon av föreskrifterna i §§ 1—3, straffes med böter.

§ 6.

Försäljningsställen upprättade i strid mot föreskriften i § 1 stängas av polismyndighet.

§ 7.

Föreskrifterna i denna del av förordningen träda i kraft den dag då de kungöras.

Bilaga 2.

Översättning ur tyska »Reichsgesetzblatt» av den 24 december 1932. Rikspresidentens förordning över näringsliv och finanser av den 23 december 1932.

Med stöd av artikel 48, andra stycket, i Riksförfattningen förordnas följande:

Första delen.

Enhetsprisaffärer.

Artikel 1.

Bestämmelserna i del III av nödförordningen till näringslivets skydd av den 9 mars 1932 (Reichsgesetzblatt I sid. 121) ändras enligt nedan:

1. § 1 får följande ordalydelse:

»Försäljningsställen, där varor av flera ej sammanhöriga varuslag saluföras uteslutande eller till övervägande del i ett eller flera fixerade standardprislägen (enhetsprisaffärer), få ej upprättas under tiden till 1 april 1934. Till denna tidpunkt få befintliga enhetsprisaffärer varken utvidgas med förut ej härför använda försäljningslokaler eller förflyttas till andra försäljningslokaler. De högsta delstatsmyndigheterna eller av dylik myndighet förordnad annan myndighet må i enstaka fall medgiva undantag så vida särskilda lokala förhållanden motivera detta.»

2. § 2 får följande ordalydelse:

»Detaljhandelsföretag får i sin firma, på affärsskyltar, å anslag utanför försäljningslokalerna, på affärspapper, i reklamskrifter och affärskungörelser använda beteckningen 'enhetsprisaffär' eller någon liknande till prissättningens säregna art hänvisande beteckning, även i förkortad form, endast om i företagets samtliga försäljningsställen varor uteslutande saluföras i ej mer än tio fixerade prislägen, kungjorda enligt första stycket i § 3.»

3. § 3 andra stycket får följande ordalydelse:

»Säljas eller salubjudas inom enhetsprisaffärer varor efter andra än enligt handelskutym brukliga enheter för antal, mått eller vikt, skall på varan eller dess förpackning förutom priset för den saluförda mängden även angivas priset för en enligt handelskutym bruklig enhet för antal, mått eller vikt av denna vara. Salubjudas av enligt handelskutym brukliga varuenheter, vilka bestå av olika samhöriga beståndsdelar eller stycken, ej alla beståndsdelar eller stycken till ett totalpris, skall förutom priset för de salubjudna beståndsdelarna eller styckena en lika tydlig uppgift anbringas beträffande totalpriset. Priserna få ej åsättas medelst skrift, som är större eller mera iögonfallande än uppgiften om antal, mått och vikt.»

4. Efter § 4 infogas § 4 a med följande ordalydelse:

»Någon ersättning från Rikets eller delstaternas sida på grund av skada, som uppstått genom den i § 1 påbjudna restriktionen angående upprättande av enhetsprisaffärer, lämnas icke.»

Artikel 2.

Föreskrifterna i denna del av förordningen träda i kraft den dag då de kungöras.

Bilaga 3.**Österrike.**

Förordning av Förbundsministeriet för handel och samfärdsel av den 12 mars 1933, B. G. Bl. nr 54 angående förbud att idka enhetsprisaffärer.

Med stöd av lagen av den 24 juli 1917, R. G. Bl. nr 307 förordnas:

§ 1.

a) Det är förbjudet att saluföra och sälja varor i form av enhetsprisaffärer.

b) Med enhetsprisaffärer enligt lagen menas affärsrörelse, där varor av flera, för husbehov ej sammanhörande varuslag saluföras uteslutande eller till övervägande del i ett eller flera fixerade prislägen.

c) Förbudet gäller ej för enhetsprisaffärer, vilka som sådana redan bedrivits den 1 februari 1933. För dessa få dock endast försäljningslokaler användas, vilka redan till nämnda tidpunkt begagnats för dylikt ändamål.

§ 2.

Företag få i sin firma, på affärsskyltar, på anslag inom och utom försäljningslokalerna, på affärspapper och på för en större krets av personer avsedda kungörelser ej föra beteckningen »enhetsprisaffär» eller liknande till prissättningens säregna art hänvisande beteckning, ej heller i förkortad form.

§ 3.

Brott mot denna förordning straffas enligt föreskrifterna i Gewerbeordnung (näringsstadga).

§ 4.

Denna förordning träder i kraft kungörelsedagen. Förordningen upphör att gälla den 1 januari 1936.

Bilaga 4.

Förbundsbeslut över förbudet att öppna och utvidga varuhus, enhetsprisaffärer och filialaffärer.

(Av den 14 oktober 1933.)

Schweiziska Edsförbundets Förbundsförsamling beslutar med stöd av artikel 34ter i förbundsorfattningen, sedan den tagit kännedom om ett budskap från Förbundsrådet av den 5 september 1933:

Artikel 1.

Det förbjudes att öppna nya och att utvidga befintliga varuhus och enhetsprisaffärer.

Artikel 2.

Med varuhus enligt detta förbundsbeslut avses storaffärer för detaljhandel, vilka sälja varor av olika kategorier.

Enhetsprisaffärer äro varuhus, där varor salubjudas i ett eller flera fixerade standardprislägen.

I tvivelaktiga fall avgör Förbundsrådet efter emottagandet av en rapport från kantonsregeringen och med hänsyn tagen till antalet saluförda varukategorier, försäljningslokalernas golvyta, antalet anställda och den allmänna affärskaraktären, huruvida viss rörelse skall betecknas som varuhus eller enhetsprisaffär.

Utvidgning är varje byggnadsutökning och varje upptagande av nya varukategorier eller av ny yrkesverksamhet.

Med öppnande menas även en försäljningsaffärs omvandling medelst upptagande av nya varukategorier, varigenom affären får karaktären av ett varuhus.

Artikel 3.

Undantagsvis kunna kantonerna bevilja ansökan om öppnande eller utvidgande av varuhus, om den sökande påvisar att behov härför föreligger, och ej väsentliga nationalekonomiska intressen tala mot beviljandet.

Kantonerna äga bevilja dylik ansökan utan att villkoren enligt första stycket uppfylles, ifall förberedelser träffats redan en längre tid före förbundsbeslutets ikraftträdande och avslaget skulle vålla stor skada för den sökande.

Beviljandet kan även ske i begränsad omfattning och på särskilda villkor.

Artikel 4.

Ansökan om sådant beviljande skall inlämnas till kantonsregeringen, vilken avgör frågan efter erforderlig utredning.

Utslaget offentliggöres och meddelas jämte motivering både den sökande och kommunalmyndigheten. Intresserade böra få tillfälle att taga del av motiveringen.

Artikel 5.

Mot kantonsregeringens utslag må besvär anföras hos Förbundsrådet i enlighet med förbundslagen över Edsförbundets förvaltnings- och disciplinarrättsskipning.

Besvärstiden är 30 dagar och börjar med kungörelsedagen.

Rätt att anföra besvär tillkommer utom den sökande även kommunalmyndigheten och ekonomiska yrkes- och intresseföreningar, vilka påvisa intresse i beviljandet eller avslaget.

Artikel 6.

Avslagen ansökan får förnyas endast om någon ändring av faktiska förhållanden kan påvisas.

Artikel 7.

Den som i strid mot bestämmelserna i detta förbundsbeslut öppnar eller utvidgar varuhus eller enhetsprisaffär, straffes med böter till och med tjugutusen francs eller fängelse till och med tre månader. Samma straff drabbar den som ej uppfyller de villkor, vilka gälla för beviljandet.

Om de straffbara handlingarna äga rum i juridisk persons företag, tillämpas straffbestämmelserna på direktörer, befullmäktigade och medlemmar i de administrations- eller inspektionsorgan, vilka begått nämnda handlingar.

Ske dessa handlingar inom kollektiv- eller kommanditbolags affärsrö-

relse tillämpas straffbestämmelserna på de skyldiga bolagsmännen, direktörerna och befullmäktigade.

Artikel 8.

De allmänna bestämmelserna i förbunds lagen av den 4 februari 1853 angående förbundsstrafflagen äro tillämpliga. Åtal för brottet åligger kantonerna.

Artikel 9.

Kantonsmyndigheterna äro skyldiga att förhindra upprättande och utvidgande av varuhus och enhetsprisaffärer, som företages i strid mot bestämmelserna i detta förbundsbeslut. Mot föreskriften öppnade eller utvidgade affärer skola stängas respektive åter förminsas.

Artikel 10.

Om särskilda förhållanden så påfordra, äger Förbundsrådet förklara föreskrifterna i detta förbundsbeslut vara tillämpliga på filialaffärer till storföretag inom detaljhandeln inklusive industriföretags försäljningsdepoter. Denna tillämpningens utökning kan även ske endast för enstaka handelsgrenar eller för vissa slag av storföretag.

På kantonsregerings anhållan äger Förbundsrådet att för respektive kantonsområde lämna allmänt beviljande att öppna eller utvidga filialaffärer.

Artikel 11.

På kantonsregerings anhållan äger Förbundsrådet att för respektive kantonsområde giva föreskrifterna i detta förbundsbeslut retroaktivitet till den 5 september 1933.

Artikel 12.

Förbundsrådet har att bringa detta förbundsbeslut till verkställighet. Rådet äger även att förordna bestämmelser angående tillämpningen.

Artikel 13.

Detta beslut förklaras vara trängande och träder omedelbart i kraft. Beslutet gäller till och med den 31 december 1935.

Sålunda beslutat av Ståndsrådet.

Bern den 13 oktober 1933.

Presidenten: *A. Laely.*

Protokollföraren: *Kaeslin.*

Sålunda beslutat av Nationalrådet.

Bern den 14 oktober 1933.

Presidenten: *Dollfus.*

Protokollföraren: *G. Bovet.*

Schweiziska Förbundsrådet beslutar, att ovanstående förbundsbeslut skall gå i verkställighet.

Bern den 14 oktober 1933.

På uppdrag av Schweiziska Förbundsrådet:

Förbundskansleren:

Kaeslin.

Bilaga 5.

Förordning I till förbundsbeslutet av den 14 oktober 1933 angående förbudet att öppna och utvidga varuhus, enhetsprisaffärer och filialaffärer.

(Av den 28 november 1933.)

Schweiziska Förbundsrådet beslutar med stöd av förbundsbeslutet av den 14 oktober 1933 angående förbudet att öppna och utvidga varuhus, enhetsprisaffärer och filialaffärer:

I. Varuhus och enhetsprisaffärer.

Artikel 1.

Med varuhus avses storaffärer för detaljhandeln, vilka sälja varor av olika kategorier.

Enhetsprisaffärer äro varuhus, där varor salubjudas i ett eller flera fixerade standardprislägen.

För egenskapen såsom storaffär enligt första stycket äro framför allt utslagsgivande: antalet saluförda varukategorier, försäljningslokalernas golvyta, antalet anställda personer och rörelsens allmänna affärskaraktär.

II. Filialaffärer.

Artikel 2.

Föreskrifterna i förbundsbeslutet av den 14 oktober 1933 angående förbudet att öppna och utvidga varuhus, enhetsprisaffärer och filialaffärer förklaras tillämpliga på filialaffärer av storföretag för detaljhandeln med skodon och med livsmedel inklusive industriföretags försäljningsdepoter.

Schweiziska Folknäringensdepartementet bemyndigas att på hemställen av kantonsregering lämna allmän koncession för vederbörande kantonsområde att öppna eller utvidga filialaffärer.

Artikel 3.

Med storföretag för detaljhandeln avses i regel:

a. inom livsmedelshandeln sådana företag, vilka inklusive huvudaffären driva mer än fyra försäljningsaffärer eller sysselsätta mer än tio personer;

b. inom skohandeln sådana företag, vilka inklusive huvudaffären driva mer än fyra försäljningsaffärer eller sysselsätta mer än tjugo personer.

Med sysselsatta personer avses samtliga inom företaget regelbundet verksamma personer inklusive affärsinnehavaren och hans familjemedlemmar.

Företag, vilka ej uppfylla förutsättningarna för ett storföretag, måste liksom ett dylikt söka beviljande då de ämna öppna nya filialer, så vida företaget i och med det tilltänkta öppnandet skulle få karaktären av ett storföretag.

Artikel 4.

Likställd med filialaffärer är affärsrörelse, vilken är självständig till sin rättsform, men står under utslagsgivande ekonomiskt inflytande av ett storföretag inom detaljhandeln eller av ett industriellt företag.

III. Tillämpning i tvivelaktiga fall.

Artikel 5.

Råder tvivel huruvida affärsrörelse bör betraktas såsom varuhus, enhetsprisaffär, filialaffär till ett storföretag inom detaljhandeln eller ett industriföretags försäljningsdepot, avgöres frågan av Edsförbundets näringsdepartement.

Departementets utslag kan påkallas av rörelsens innehavare, av kantonsregeringen, kommunalmyndigheten och ekonomiska yrkes- och intresseföreningar, vilka påvisa intresse i förbundsbeslutets tillämpning eller icke-tillämpning.

Kantonsregeringen utreder sakförhållandet, ombesörjer att rörelsens innehavare höres och lämnar rapport om saken till Edsförbundets näringsdepartement.

Näringsdepartementets utslag skall skriftligen delgivas kantonsregeringen och alla i saken delaktiga personer och föreningar. Mot utslaget må besvär anföras hos Förbundsrådet i enlighet med förbundslagen över Edsförbundets förvaltnings- och disciplinära rättsskipning.

Artikel 6.

I tvivelaktiga fall, varom sagts i art. 5 i denna förordning, skall ett oavslutat ärende om beviljande eller straff (art. 3 och 7 i förbundsbeslutet) avbrytas till dess Edsförbundets vederbörande myndighet slutgiltigt avgjort huruvida rörelsen faller under förbundsbeslutets bestämmelser.

Däremot äga kantonsmyndigheterna att redan före detta avgörande enligt artikel 9 i förbundsbeslutet tills vidare förhindra ett upprättande eller utvidgande av respektive rörelse.

IV. Utvidgning och öppnande.

Artikel 7.

Utvidgning är varje byggnadsutökning och varje upptagande av nya varukategorier eller av ny yrkesverksamhet.

Med öppnande menas även en försäljningsaffärs omvandling medelst upptagande av nya varukategorier, varigenom affären får karaktären av ett varuhus eller av en filial, vilken faller under förbundsbeslutets föreskrifter.

Flyttning av en under förbundsbeslutets föreskrifter fallande rörelse betraktas som öppnande av ny rörelse. Undantag anses föreligga, om flyttningen sker på kort avstånd, rörelsens kundkrets ej väsentligen förändras och flyttningen ej är förenad med rörelsens utvidgning enligt första stycket eller med väsentlig utökning av personalen.

Storföretags övertagande av en förut självständig affär eller en till annat företag hörande filialaffär gäller såsom öppnande av en ny filial.

V. Förbundsbeslutets retroaktivitet.

Artikel 8.

Edsförbundets näringsdepartement bemyndigas att på kantonsregerings anhållan, som senast måste vara inlämnad den 31 december 1933, giva förbundsbeslutets föreskrifter retroaktivitet till den 5 september 1933 för

respektive kantonsområde (art. 11 i förbundsbeslutet). Departementets förordning skall publiceras i Edsförbundets författningssamling och i kantonens officiella organ.

Artikel 9.

Givas förbundsbeslutets föreskrifter retroaktivitet enligt art. 8 i denna förordning, skall för alla efter den 5 september 1933 öppnade eller utvidgade affärer, vilka falla under förbundsbeslutets bestämmelser, inom 14 dagar, sedan retroaktivitetsbeslutet publicerats i Edsförbundets författningssamling, en efterhandsansökan inlämnas om beviljande av öppnandet eller utvidgandet. Om dylik ansökan ej inlämnas inom sålunda stadgad frist eller om den avslås, skall affären såsom öppnad eller utvidgad mot föreskrifterna åter stängas eller förminskas i enlighet med art. 9 i förbundsbeslutet. Dessutom tillämpas straffbestämmelserna i förbundsbeslutets art. 7 ifall efterhandsansökan om beviljande av rörelsens öppnande eller utvidgande ej inlämnats inom föreskriven tid.

VI. Slutbestämmelser.

Artikel 10.

Denna förordning träder i kraft den 29 november 1933.

Förbundsrådets beslut av den 10 november 1933 om tillämpning tills vidare av förbudet att öppna och utvidga varuhus, enhetsprisaffärer och filialaffärer upphävas i och med föreliggande förordnings ikraftträdande.

Bern den 28 november 1933.

Å Schweiziska Förbundsrådets vägnar:

Förbunds-presidenten:

Schulthess.

Förbundskansleren:

Kaeslin.

